

Welke rassen zomerframboos plant ik best aan?

Sam Neefs, Lara De Taye, Bram De Keyzer

De teelt van zomerframbozen is in vele biologische kleinfruitbedrijven een belangrijke activiteit voor de rendabiliteit van het bedrijf. Het is dan ook erg belangrijk voor de teler dat het aangekochte plantgoed voor een aantal jaren voldoende kwalitatief fruit blijft produceren.

Om de telers te ondersteunen in hun rassenkeuze werd er op Proefcentrum Pamel in het voorjaar van 2021 een rassenproef opgezet met de meest aangeplante en interessante rassen van dat moment. Nu, 3 jaar later, zijn er toch al een aantal conclusies te trekken.

Opzet van de rassenproef

De aanplant in het voorjaar van 2021 gebeurde met 5 verschillende rassen, namelijk: Tulameen Pearl, Glen Ample, Glen Dee, Glen Carron en Glen Mor. Er werd zoveel mogelijk gekozen voor biologische longcanes. Van het ras Tulameen Pearl werden 2 veldjes aangeplant, één veldje met aangekochte biologische longcanes (Tulameen teler) en één veldje met zelf opgekweekte longcanes (Tulameen eigen). Glen Mor werd aangeplant als plug en werd meegenomen in deze rassenproef voor zijn grotere resistentie tegen *phytophthora*. De andere rassen werden meegenomen omdat ze frequent worden aangeplant door biotelers en als biologische longcanes beschikbaar zijn. Deze rassenproef vond plaats onder tunnel.

De productiviteit, gemiddeld vruchtgewicht, plukperiode, vorming van vruchttakken en vorming van nieuwe scheuten werden van 3 jaar bijgehouden (periode 2021 – 2023).

Productie

Tulameen teler en Glen Ample vertonen elk jaar een duidelijk hogere productie, terwijl Glen Dee eerder een vrij constante productiecurve vertoont. Glen Carron lijkt aan terugval in opbrengst te zitten. Dit fenomeen werd ook vastgesteld bij Tulameen eigen, al kan deze terugval in opbrengst verklaard worden door plantuitval afkomstig van *phytophthora* (een nevenbesmetting van de aantasting in Glen Mor). Glen Mor had in 2021 geen productie omdat de pluggen nog moesten opgekweekt worden tot longcanes, in 2022 was er een enorme productie van meer dan 6 kg per lopende meter haag en in het voorjaar van 2023 werd er uitval vastgesteld, waardoor we besloten om Glen Mor te rooien.

Na 3 jaar verschilt de gemiddelde productie van Tulameen Pearl, Glen

Foto 1: Uitval door *phytophthora* in Glen Mor (mei 2022)

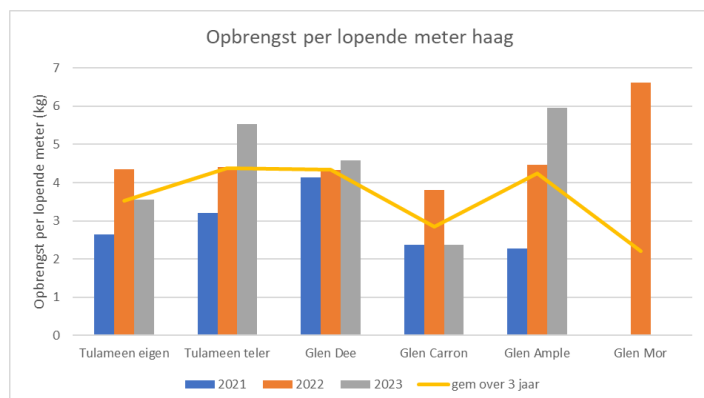
Dee en Glen Ample niet enorm veel met een gemiddelde opbrengst van tussen de 4–4,5 kg per lopende meter haag. De opbrengst van Tulameen teler en Glen Ample neemt jaar na jaar toe, terwijl deze van Glen Dee over 3 jaar vrijwel constant bleef.

Vruchtgewicht

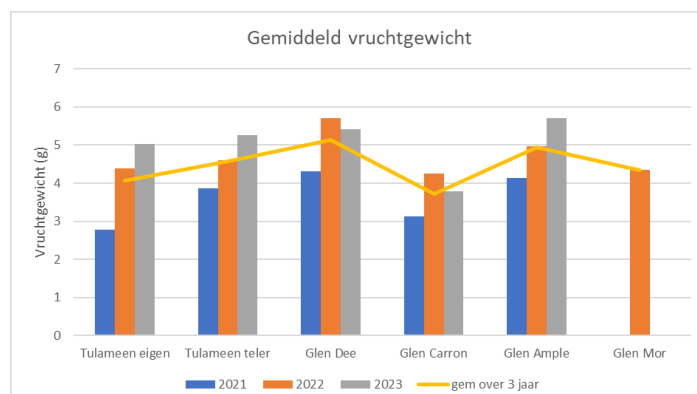
De grootte van de gemiddelde vrucht is een belangrijke parameter, omdat deze in verband staat met het oogstrendement. We ambiëren een gemiddeld vruchtgewicht van circa 5 g.

Tulameen, Glen Dee en Glen Ample vertonen over de jaren heen het hoogste vruchtgewicht van gemiddeld 5 g. Het eerste jaar waren de gemiddelde vruchtgewichten (3 – 4 g) duidelijk lager dan de jaren nadien. In 2023 werd voor deze 3 rassen een gemiddeld vruchtgewicht van tussen de 5 – 6 gram bekomen. Glen Carron vertoonde over de drie jaar telkens een lager vruchtgewicht (3 – 4 g). Voor Glen Mor werd het eerste jaar niet geoogst, omdat de pluggen moesten opgroeien. In 2023 was er uitval door *phytophthora*, waardoor er geen vruchtgewicht werd opgenomen.

Voor de rassen Tulameen Pearl en Glen Ample, waar in 2023 een gemiddeld vruchtgewicht van iets meer dan 5 g per vrucht werd bekomen en een totale opbrengst van meer dan 5 kg per lopende meter, kan gerekend worden dat er per lopende meter 1000 kwalitatieve vruchten kunnen geoogst worden.

Figuur 1: Opbrengst per lopende meter haag per ras voor de jaren 2021–2023

Figuur 2: Gemiddeld vruchtgewicht per ras voor de jaren 2021–2023

Tabel 1: Overzicht start en middenpluk per ras

start pluk	2022	2023
Tulameen eigen	2/jun	9/jun
Tulameen teler	2/jun	8/jun
Glen Dee	30/mei	8/jun
Glen Carron	25/mei	6/jun
Glen Ample	25/mei	12/jun
Glen Mor	25/mei	1/jun

Middenpluk	2022	2023
Tulameen eigen	22/jun	22/jun
Tulameen teler	24/jun	26/jun
Glen Dee	27/jun	3/jul
Glen Carron	16/jun	26/jun
Glen Ample	20/jun	29/jun
Glen Mor	8/jun	

Oogstperiode

Als gekeken wordt naar de plukperiode valt op dat 2022 duidelijk veel vroeger was dan 2023 (zie tabel 1). De start van de pluk geeft aan wanneer er de eerste keer werd geoogst, maar soms gaat het maar over een paar vruchten per lopende meter. Veelal zijn deze afkomstig van planten die door stress of andere omgevingsfactoren iets vroeger vruchten produceren. Betrouwbaarder om de plukperiode te bepalen is de middenpluk (wanneer 50% van de totale oogst werd geoogst). Uit deze data blijkt dat vooral Glen Mor duidelijk vroeger is dan de andere rassen. Tulameen, Glen Carron en Glen Ample zitten met een paar dagen verschil rond dezelfde oogstperiode en Glen Dee komt daar nog een paar dagen achter. Al zitten er tussen de middenpluk van het eerste ras (Glen Mor) en het laatste ras (Glen Dee) maar een 2 tot 3 weken verschil, waardoor de spreiding met deze rassen beperkt blijft.

Vorming van vruchttakken

Het aantal vruchttakken per cane die tot een kwalitatieve vruchttak uitgroeien is een belangrijke parameter voor een goede plantopbrengst. Na een aantal jaar is gebleken dat er tussen de verschillende rassen grote verschillen zijn in het uitlopen van de vruchttakken.

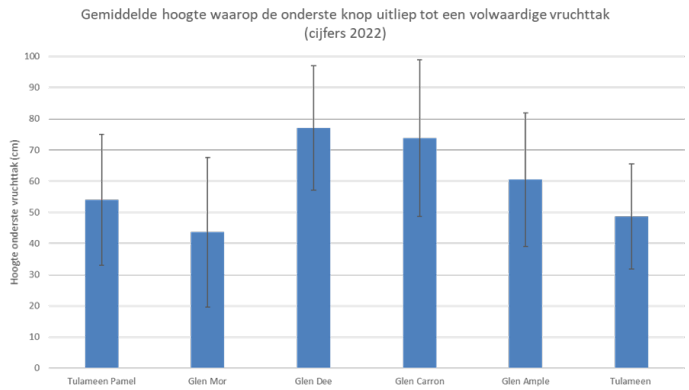
Op bovenstaande foto is een duidelijk verschil te zien tussen Glen Dee en Tulameen. Bij Glen Dee worden er op de onderste helft van de cane amper tot geen vruchttakken gevormd, terwijl dit bij Tulameen wel het geval is.

Foto 2: Verschil in uitloop van vruchttakken tussen Glen Dee en Tulameen

In onderstaande grafiek worden de cijfers van 2022 weergegeven, waar per ras de gemiddelde hoogte wordt weergegeven waarop een volwaardige vruchttak uitliep.

Hier valt op dat vooral bij Glen Dee en Glen Carron het onderste deel (70 – 80 cm) van de canes geen volwaardige vruchttakken opleveren. Terwijl dat bij Tulameen en Glen Mor de onderste volwaardige vruchttak zich op een hoogte van 40 – 50 cm bevindt. Anderzijds is het ook niet wenselijk dat er lager dan 30 cm nog vruchttakken worden gevormd, omdat deze dan te dicht bij de grond hangen en makkelijk bevuild raken door stof op opspattende druppels (bij openlucht perce-len).

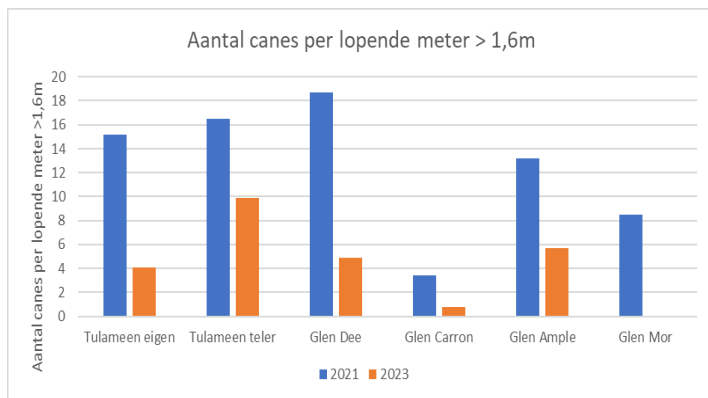
Figuur 3: Gemiddelde hoogte waarop de onderste knop uitliep tot een volwaardige vruchttak (cijfers 2022)

Het is geweten dat een tekort aan koude uren kan leiden tot slecht uitlopen van de knoppen. Bij warme winters (zoals afgelopen winter) zien we inderdaad dat de knoppen minder uitlopen tot vruchttakken. Bij nieuw plantgoed dat een frigobewaring heeft ondergaan is het gelijkmatig uitlopen meestal geen probleem. Vaak wordt slechte uitloop of goede uitloop van de knoppen in zones op het perceel waargenomen, waardoor het onduidelijk is of het aantal koude uren de enige factor is die hierin een rol speelt.

Nieuwe scheuten

Een laatste parameter die hier zal besproken worden is het aantal nieuwe scheuten per lopende meter dat een ras vormt. Als er geen of weinig nieuwe scheuten worden gevormd, kan er geconcludeerd worden dat de oogst het jaar nadien minimaal zal zijn. Om een volwaardige opbrengst voor het jaar nadien te kunnen bekomen moeten er 8 canes per lopende meter aangehouden worden van minstens 1,6 m. Zijn er minder canes of zijn ze niet allemaal 1,6 m, dan zal er met grote zekerheid het komende jaar minder opbrengst zijn.

In onderstaande grafiek wordt een overzicht gegeven van het aantal nieuwe scheuten >1,6m in najaar 2021 (jaar van aanplant) en in het najaar van 2023 (na het 3^e productiejaar). Bij alle rassen is er een duidelijke terugval in het aantal nieuwe scheuten. Waar in 2021 enkel Glen Carron niet voldoende scheuten kon aanmaken van voldoende lengte om een mooie haag te bekomen, was dit in 2023 ook het geval bij Glen Ample en Glen Dee. Enkel Tulameen maakte nog voldoende nieuwe scheuten om in 2024 een volwaardige haag te bekomen. Voor de andere rassen moesten er canes < 1.6m worden genomen om de haag te vervolledigen.

Figuur 4: Aantal nieuwe scheuten per lopende meter die groter zijn dan 1.6 m (cijfers 2021 en 2023)

Conclusie

Als we alle bovengenoemde parameters samennemen, geven vooral Glen Dee, Glen Ample en Tulameen Pearl goede resultaten.

Rekening houdende met alle besproken parameters komen we voor deze rassen tot volgende conclusies:

Glen Dee: Stevige vrucht, vaak iets minder smaakvol. Onderste helft van cane loopt niet of nauwelijks uit. Enorm lange vruchttakken (soms >1m) met wel 50 tot 60 vruchten per vruchttak.

Glen Ample: productief ras, smaak is goed. Iets rondere vrucht die soms vrij zwaar kan zijn. Glen Ample is gevoeliger voor frambozengalmijt en roest.

Tulameen pearl: Goede smaak, goede productie, weinig rot en uitval. Veel vruchttakken met iets minder vruchten per vruchttak (20 – 30 vruchten)

Glen Carron: Kleinere vruchten, lagere oogstcijfers en het aantal nieuwe scheuten valt tegen.

Glen Mor: Goede productie, maar kende uitval door *phytophthora*, waardoor dit ras moeilijk te beoordelen is.

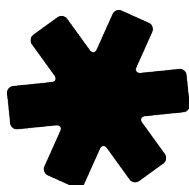
Wanneer deze laatste bevindingen nog meegenomen worden, kan uit de voorlopige resultaten aangenomen worden dat van de aangeplante rassen Tulameen pearl het meest geschikt is voor een bioteelt.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het regulier onderzoek binnen Proefcentrum Pamel naar biologische aardbeien en houtig kleinfruit en wordt gefinancierd door de provincie Vlaams-Brabant

Contactpersoon: Sam Neefs

Tel: 0470 67 34 63

E-mail: sam.neefs@vlaamsbrabant.be

**VLAAMS-
BRABANT**